

**Základní škola a Mateřská škola Brumovice, okres
Břeclav, příspěvková organizace**

Č.j.: 274/2018

**Školní preventivní strategie
na období 2018/2019 – 2021/2022**

Zpracovala: Mgr. Helena Miklíková

Realizátor: pedagogický sbor ZŠ a MŠ Brumovice, přizvaní odborníci

Garant: Mgr. Helena Miklíková

Obsah:

1. Současný stav problematiky	3
1.1 Stav školy z hlediska sociálně nežádoucích jevů, její zaměření	4
2. Personální zajištění prevence	5
3. Potřebnost projektu	6
4. Cíle projektu	7
5. Vymezení cílové skupiny	8
6. Způsob realizace	8
7. Znalostní kompetence žáků	10
8. Metody a formy, jakými budou dílčí aktivity řešeny	12
9. Příklady zařazovaných témat	12

1. Současný stav problematiky

Škola vytváří tento program jako základní nástroj prevence. Jde o komplexní systémový prvek v realizaci preventivních aktivit, program je nejméně jednou ročně vyhodnocován v rámci hodnocení MPP, sleduje se účinnost, průběh, měří se efektivita jednotlivých aktivit. Pro školu je závazný a podléhá kontrole České školní inspekce.

Nárůst různých sociálně nežádoucích jevů včetně zneužívání návykových látek v populaci mládeže a dětí školního věku se stává celospolečenským problémem. Děti patří k nejohroženější skupině. Proto je důležité zahájit primární prevenci nejlépe v MŠ a nejpozději v době základní školní docházky, poskytnout dětem a žákům co nejvíce informací o drogové problematice (přiměřeně k věku žáků), naslouchat jejich problémům a otevřeně s nimi hovořit i na neformální úrovni.

Malý počet žáků v naší škole umožňuje ve větší míře individuální přístup k talentovaným žákům, respektování individuálních zvláštností žáků se SVPU a žákům s problémovým chováním. Škola nabízí možnost integrace dětem s mentálním i tělesným postižením.

Nežádoucí jevy, se kterými se škola nejčastěji potýká, je agresivita žáků, zanedbávání školních povinností (neplnění domácích úkolů), poškozování školního majetku.

Ke zjištění aktuálního stavu nežádoucích jevů ve škole je využíváno např.: mapování vztahů minimálně 2 x ročně, schránky důvěry a hodin předmětů výchovného charakteru. Zjišťování je průběžné, v případě potřeby spolupracujeme s jinými organizacemi.

Hlavní aktivity

- Vzdělávání pedagogických pracovníků v metodách preventivní výchovy, v technikách pedagogické preventivní práce, nácviky praktických psychologických a sociálně psychologických dovedností, techniky rozvíjení osobnosti, metody vytváření pozitivních vztahů mezi žáky a řešení problémových situací,
- systémové zavádění právní výchovy, výchovy ke zdravému životnímu stylu, oblastí preventivní výchovy do výuky,
- uplatňování různých forem a metod působení na jednotlivce a skupiny dětí a mládeže, zaměřeného na podporu rozvoje jejich osobnosti a sociálního chování,
- vytváření podmínek pro smysluplné využití volného času dětí a mládeže,
- spolupráce s rodiči a osvětová činnost pro rodiče v oblasti zdravého životního stylu,
- průběžné sledování konkrétních podmínek a situace ve škole z hlediska rizik výskytu sociálně nežádoucích jevů a uplatňování různých forem a metod umožňujících včasné zachycení ohrožených dětí a mladistvých,

- poskytování poradenských služeb a zajišťování poradenských služeb specializovaných poradenských a preventivních zařízení pro žáky, rodiče a pedagogy.

1. 1. Stav školy z hlediska sociálně nežádoucích jevů, její zaměření

Vztah učitel – žák

Budujeme vzájemnou důvěru mezi vyučující a žákem. Žáci ví, že se mohou na vyučující obrátit a bude respektován jejich názor, jejich potřeby. Vyučující se zajímají o žáky, podněcují dialog. Vyučující získávají důvěru žáků i prostřednictvím budování vztahu s rodinami. Při řešení problémů jsou vyučující otevřeny komunikaci se žáky, s rodiči, širší rodinou, ostatními vyučujícími, výchovnou poradkyní, atd.

Skupinová práce

Vyučující věnuje pozornost spolupráci ve skupinách, podporuje naslouchání, zapojení všech členů skupiny, reflektuje s žáky skupinovou práci a podporuje tak rozvoj kompetencí týmové práce, řešení konfliktu (vyučující podporuje odpovědnost žáka za řešení konfliktu). Žáci se učí vést diskuzi, vyjadřovat své názory, naslouchat druhým a vhodným způsobem reagovat na kritiku. Jednou z možností je například vedení komunitního kruhu, ve kterém má každý právo diskutovat na základě pravidel diskuse, sdílet své pocity, obavy, radosti, zážitky, podněty k životu třídy, klást otázky.

Projektové vyučování a celoškolské projekty

V rámci projektů se žáci mohou blíže seznámit s děním kolem sebe a aktuálními tématy. Celoškolské projekty navíc podporují spolupráci žáků napříč ročníky. Žáci se navzájem poznávají a dokáží spolupracovat starší s mladšími. Je to podstatný prvek prevence šikany starších žáků vůči mladším.

Individualizované hodnocení, slovní hodnocení, sebehodnocení, zpětná vazba skupiny

Žáci dostávají komplexní zpětnou vazbu od vyučující. Jsou informováni o svém pokroku i nedostacích. Je oceňováno úsilí žáka a míra jeho pokroku bez srovnávání s výkonem ostatních. Je podporován jeho individuální talent a zájem. Pomáháme žákovi vybudovat si důvěru v sebe, ve vlastní síly, pozitivní vztah k okolnímu světu.

Komunikace s rodiči, veřejností

Vyučující nabízí všem rodičům možnost individuální konzultace. Rodiče mají také možnost navštívit výuku, zapojují se do výuky v rámci svých možností a poznávají tak prostředí školy a lépe tak chápou potřeby svých dětí ve škole.

Třídní učitelky na třídních schůzkách rodiče upozorní na webové stránky školy. Zde budou informace, které budou obsahovat nezbytná telefonní čísla a adresy na poradenskou a terapeutickou pracoviště, základní seznam změn chování, které by se mohly u jejich dětí vyskytnout, ale i několik užitečných rad, jak se zachovat, zjistí-li u svého potomka závislost či stane-li se jejich dítě obětí šikany. Pokud rodiče projeví zájem, rádi pro ně zajistíme seminář nebo besedu s odborníkem.

Pedagogická diagnostika

Vyučující věnuje pozornost žákům, registruje signály o možném problému žáka a hledá příčiny a vhodné formy nápravy. Pokud je třeba, spolupracuje s rodiči a výchovnou poradkyní

nebo metodičkou prevence, které se zapojí do diagnostického a terapeutického procesu. Případně je využíváno dalších odborných institucí (PPP aj.)

Řešení přestupků

Porušování školního řádu, týkajícího se držení, distribuce a užívání návykových látek v prostorách školy, je klasifikováno jako hrubý přestupek a jsou vyvozeny patřičné sankce. Jsou sledovány i další sociálně nežádoucí jevy - šikana, vandalismus, brutalita, rasismus atd. Při jejich zjištění jsou navržena cílená opatření. V případě, kdy selže prevence ve škole, bude pristoupeno k následujícím opatřením:

1. individuální pohovor se žákem,
2. jednání s rodiči na úrovni výchovné komise,
3. doporučení kontaktu s odborníky,
4. v případě nezájmu rodičů uvědomění sociálního odboru, oddělení péče o dítě,
5. v případě dealerství oznámení Policii ČR .

Zveřejnění informací

Informace budou zveřejňovány na nástěnkách v přízemí školy a na korku v prvním patře před sekretariátem. Informace obsahují důležitá telefonní čísla a adresy (linky důvěry apod.) a další informace, které se vztahují k tématům zařazeným do Minimálního preventivního programu, zásady první pomoci při výskytu šikany. Na výběru témat umístěných na nástěnku se mohou žáci sami podílet právě svými dotazy vhažovanými do schránky důvěry.

Dalším informačním zdrojem pro žáky, rodiče a hlavně vyučující je knihovna a videotéka ve sborovně, kterou bychom rádi průběžně doplňovali o aktuální tituly.

Program bude propagován a zveřejňován na školních webových stránkách.

2. Personální zajištění prevence

Výchovná poradkyně

Koordinuje společně s metodičkou prevence aktivity školy v oblasti prevence. Nabízí vyučujícím, rodičům a žákům možnost poradit se o svých problémech. Zaměřuje se na žáky se specifickými poruchami učení. Přípravuje podmínky pro integraci žáků se zdravotním postižením ve škole. Zajišťuje případné vyšetření v PPP nebo SPC. Podílí se s dalšími pedagogickými pracovníky na zpracování dokumentace integrovaného žáka. Předává informace z oblasti výchovného poradenství dalším pedagogickým pracovníkům. Zajišťuje včasné vyplnění a odeslání přihlášek ke studiu na víceletá gymnázia a zpracovává přehledy o přijetí žáků. Soustřeďuje odborné zprávy o žácích v poradenské péči, vede databázi integrovaných žáků, soustřeďuje individuální učební plány.

Metodička prevence

Metodička prevence vytváří preventivní strategii a minimální preventivní program, podílí se na jeho realizaci a každoročně ho vyhodnocuje. Komunikuje s vyučujícími v oblasti primární

prevence, v případě vzniklého problému dává podněty k možné nápravě. Spolupracuje s institucemi a organizacemi v oblasti primární prevence. Účastní se pravidelných setkání metodiků prevence. Zajišťuje předávání informací o problematice sociálně nežádoucích jevů ve škole. Informuje pedagogy o možnosti vypracování projektů v rámci prevence. Zajišťuje přednášky a semináře s odborníky pro žáky, pedagogickými pracovníky a rodiče. Nabízí konzultační hodiny pro žáky a rodiče. Informuje ostatní pedagogy, rodiče a žáky o dostupnosti a možnosti využití poradenských a terapeutických zařízení. Zajišťuje možnost zapůjčení dostupné odborné literatury pro pedagogy, žáky i rodiče. Dokumentuje průběh preventivní práce školy.

Pedagogové

Věnují se v rámci výuky rozvoji kompetencí žáků v oblasti sociálních dovedností, učí podle principů a metod v rámci koncepce školy. Provádějí průběžnou diagnostiku žáků a třídy, na pedagogických radách vzájemně hodnotí uplynulé období, konzultují případné problémy, navrhuje opatření. Třídní učitelky jsou v kontaktu s rodiči žáků své třídy prostřednictvím třídních schůzek, osobních setkání a dalších možností komunikace.

Ředitelka školy

Sleduje efektivitu prevence sociálně nežádoucích jevů. Sleduje problémy v kontextu celé školy a dělá personální a organizační opatření ke zlepšení vzájemného soužití ve škole. Svolává v případě potřeby výchovnou komisi za účasti rodičů, pedagogů, pracovníků orgánů péče o dítě, psychologů apod.

3. Potřebnost projektu

Škola nepřijímá zodpovědnost za výchovu ke zdravému životnímu stylu. Škola rodičům jen pomáhá v rozvoji dítěte jeho vzděláváním a socializací ve skupině dětí. Prevence založená ve společnosti předpokládá řadu spolupracujících složek. Vedle rodiny, škol a školských zařízení jsou to orgány sociálně právní ochrany dětí, zdravotnická zařízení, místní samosprávy, poradenské instituce ve školství, duchovní sdružení, policie, kulturní střediska, zájmové organizace, podnikatelské subjekty apod. Škola usiluje o integraci primárně preventivních aktivit, které sama poskytuje, se službami specializovaných zařízení.

Za problémy v oblasti primární prevence u dětí a mládeže jsou považovány:

- nechuť pedagogů vyvíjet aktivity, které nepřinášejí okamžitý viditelný výsledek,
- nedostatečné využití stávající legislativy,
- nedostatečná ochrana dětí před alkoholem a pasivním kouřením v rodině a na veřejnosti,
- vysoká společenská tolerance k legálním drogám,
- mobilní telefony, internet,
- liberalizace drogové politiky,
- absence pocitu zodpovědnosti za vlastní zdraví,
- podceňování primární prevence,
- prevence pouze ve škole, po skončení vyučování nemožnost postihu, nekontrolovatelnost žáků,
- neobornost pedagogů v dané oblasti (absence právního vědomí),

- nedostatečné pravomoci školních metodiků prevence.

4. Cíle projektu

Cílem působení v oblasti prevence sociálně nežádoucích jevů je dítě odpovědné za vlastní chování a způsob života v míře přiměřené jeho věku

- s posílenou duševní odolností vůči stresu, negativním zážitkům a vlivům,
- schopné dělat samostatná (a pokud možno správná) rozhodnutí,
- přiměřenými sociálně psychologickými dovednostmi,
- schopné řešit, případně schopné nalézt pomoc pro řešení problémů,
- s vyhraněným negativním vztahem k návykovým látkám,
- podílející se na tvorbě prostředí a životních podmínek.

a) dlouhodobé

- Vést děti a žáky ke zdravému životnímu stylu, k dodržování správné životosprávy, pozitivnímu sociálnímu chování, k vytváření správných životních postojů a umění čelit negativním vlivům, seznámit je s technikami zvládnání stresu,
- vytvářet otevřené a kamarádké vztahy uvnitř školy,
- udržovat pozitivní klima školy na úrovni sociální, emocionální a pracovní,
- rozvoj a podpora sociálních kompetencí,
- poskytovat výchovu, základní vzdělávání v rámci povinné školní docházky,
- pomáhat dětem, aby rozvíjely vlastní osobnost a získávaly poznání o světě, životě, člověku a prostředí, ve kterém žijí,
- vychovávat žáky k tomu, aby účinně pracovali a byli přínosem lidské společnosti svým příkladným životem.

b) střednědobé

- Zapojování rodin do života škol,
- finanční zabezpečení funkce školního metodika prevence.

c) krátkodobé

- Finanční podpora školní preventivní strategie,
- zmapování potřeb v oblasti primární prevence,
- pokračování ve vzdělávacím programu „Normální je nekouřit“ v ZŠ,
- nadále zařazovat aktivity na posilování soudržnosti třídního kolektivu a zvládnání agresivity,
- začlenit děti a žáky se zdravotním postižením či sociálním znevýhodněním mezi ostatní děti a žáky,
- rozšířit nabídku volnočasových aktivit ve spolupráci s místními organizacemi.

Prevence sociálně nežádoucích jevů u dětí a mládeže zahrnuje především aktivity v oblastech prevence:

- a) násilí a šikanování,
- b) záškoláctví,
- c) kriminality, delikvence, vandalismu aj. forem násilného chování,

- d) ohrožení mravnosti a ohrožování mravní výchovy mládeže,
- e) xenofobie, rasismu, intolerance a antisemitismu,
- f) užívání návykových látek (vč. opomíjeného alkoholu a kouření), anabolik, medikamentů a dalších látek,
- g) netolismu (virtuálních drog) a patologického hráčství (gambling),
- h) diváckého násilí,
- i) komerčního sexuálního zneužívání dětí,
- j) syndromu týraných a zneužívaných dětí,
- k) sekt a sociálně patologických náboženských hnutí.

5. Vymezení cílové skupiny

Strategie je zaměřena na všechny děti a žáky naší školy, se zvláštním přihlédnutím k dětem se zdravotním postižením, ze sociálně slabšího a málo podnětného rodinného prostředí, dětem s horším prospěchem a s některými typy specifických vývojových poruch chování.

U vyučujících je další vzdělávání zaměřeno na celý tým, se zvláštním přihlédnutím k začínajícím vyučujícím. Intenzivní vzdělávací aktivity jsou směřovány k pracovníkům, kteří zajišťují činnost školního poradenského pracoviště (výchovná poradkyně, metodička prevence, speciální pedagožka).

Do systému informování jsou zapojeni všichni rodiče. Zvláštní pozornost bude věnována rodičům žáků, u kterých se vyskytly sociálně nežádoucí jevy.

6. Způsob realizace

MŠ

- Stravu zajišťuje školní jídelna, která se nachází v budově mateřské školy a je také součástí základní školy jako mateřská škola. Povinností vedoucí školní jídelny je dbát na vhodnou skladbu jídelniček, poskytování plnohodnotné a vyvážené stravy podle příslušných předpisů i na dodržování technologie přípravy pokrmů i nápojů. Každodenně je dětem podávána zelenina, ovoce.
- Mezi jednotlivými pokrmy jsou dodržovány stanovené časové intervaly. Svačina ve třídě mladších dětí probíhá společně najednou, ve druhé třídě probíhá průběžně po skupinkách dle potřeb dětí, s respektem k hygienickým požadavkům. Pitný režim je zajištěn v průběhu celého dne. Je však třeba stále podněcovat děti k využívání pitného režimu, být jim vzorem.
- Je zajištěn pravidelný denní rytmus a řád, který je však současně natolik flexibilní, aby umožňoval organizaci činností v průběhu dne přizpůsobit potřebám a aktuální situaci.
- Děti jsou každodenně a dostatečně dlouho venku, program činností je přizpůsobován okamžité kvalitě ovzduší.
- Děti mají dostatek volného pohybu nejen na zahradě, ale i v interiéru mateřské školy.
- V denním programu je respektována individuální potřeba aktivity, spánku a odpočinku jednotlivých dětí.
- Učitelky se samy chovají podle zásad zdravého životního stylu a poskytují tak dětem přirozený vzor.
- Do denního programu jsou pravidelně zařazovány řízené zdravotně preventivní pohybové aktivity.

- Učitelky se plně věnují dětem a jejich vzdělávání.
- Děti nacházejí potřebné zázemí, klid, bezpečí i soukromí.
- Při vstupu dítěte do mateřské školy je uplatňován individuálně přizpůsobený adaptační režim.
- Poměr spontánních a řízených činností je v denním programu vyvážený, a to včetně aktivit, které mateřská škola organizuje nad rámec běžného programu.
- Děti mají dostatek času i prostoru pro spontánní hru, aby ji mohly dokončit nebo v ní později pokračovat.
- Veškeré aktivity jsou organizovány tak, aby děti byly podněcovány k vlastní aktivitě a experimentování, aby se zapojovaly do organizace činností, pracovaly svým tempem atd.
- Jsou vytvářeny podmínky pro individuální, skupinové i frontální činnosti, děti mají možnost účastnit se společných činností v malých, středně velkých i velkých skupinách.
- Je dostatečně dbáno na osobní soukromí dětí. Pokud to děti potřebují, mají možnost uchýlit se do klidného koutku a neúčastnit se společných činností, stejně tak i možnost soukromí při osobní hygieně apod.
- Plánování činností vychází z potřeb a zájmů dětí, vyhovuje individuálním vzdělávacím potřebám a možnostem dětí.
- Pro realizaci plánovaných činností jsou vytvářeny vhodné materiální podmínky.
- Nejsou překračovány stanovené počty dětí ve třídě, spojování tříd je maximálně omezeno.
- Ve vztazích mezi pedagogy a rodiči se snažíme o oboustrannou důvěru a otevřenost, vstřícnost, porozumění, respekt a ochotu spolupracovat. Spolupráce funguje na základě partnerství.
- Učitelky sledují konkrétní potřeby jednotlivých dětí, resp. rodin, snaží se jim porozumět a vyhovět.
- Rodiče mají možnost podílet se na dění v mateřské škole, účastnit se různých programů, dle svého zájmu zde vstupovat do her svých dětí. Jsou pravidelně a dostatečně informováni o všem, co se v mateřské škole děje. Projeví-li zájem, mohou se spolupodílet při plánování programu mateřské školy, při řešení vzniklých problémů apod.
- Učitelky pravidelně informují rodiče o prospívání jejich dítěte i o jeho individuálních pokrocích v rozvoji i učení. Domlouvají se s rodiči o společném postupu při jeho výchově a vzdělávání.
- Učitelky chrání soukromí rodiny a zachovávají diskrétnost v jejích svěřených vnitřních záležitostech. Jednají s rodiči ohleduplně, taktně, s vědomím, že pracují s důvěrnými informacemi.
- Mateřská škola podporuje rodinnou výchovu a pomáhá rodičům v péči o dítě.

1. – 2. ročník

Dětem je nutné po vstupu do školy nabízet nejen konkrétní dovednosti, ale zejména vytvářet modelové situace, se kterými se mohou setkat ve škole i mimo školu. Pro vytvoření optimálního sociálního klimatu je důležité vzájemné poznání žáků a pedagogů.

Program by měl být zaměřen na:

- společné stanovení a zažití pravidel soužití mezi žáky a učiteli,
- zvyšování zdravého sebevědomí žáků,
- zkoumání a uvědomování si vlastní osobnosti,
- vnímání individuálních odlišností dětí mezi sebou a přijímání těchto jevů,
- nácvik vzájemné úcty, sebeúcty a důvěry,

- rozvoj schopnosti diskutovat, komunikovat, řešit problémy a konflikty (například formou komunitního kruhu),
- rozvoj schopnosti klást otázky, umění vyjádřit svůj názor, umění říci „ne“.

3.– 5. ročník

- pozitivní ovlivňování zdraví žáků,
- pozitivní citové naladění a myšlení,
- osvojení si dovednosti řešit stres a k dodržování životosprávy,
- osvojení si vzájemné pomoci, podřízení se možnostem skupiny, zvládnutí náročných situací.

7. Znalostní kompetence žáků

V předškolním věku mezi kompetence podpory zdraví a zdravého životního stylu, které jsou zároveň prevencí sociálně nežádoucích jevů patří:

- sebedůvěra, samostatnost a sebejistota,
- podpora zkušeností, které poskytují potěšení a touhu účastnit se pohybových aktivit,
- schopnost přizpůsobení se životu v sociální komunitě, vnímavý a otevřený vztah k okolnímu světu, schopnost přiměřeně kriticky myslet a rozhodovat se,
- seberozvíjení,
- motivace k aktivnímu poznávání a prožitkům,
- rozvoj tvořivosti a estetického cítění,
- systematický rozvoj dovedností, které vedou k osvojení zdravého životního stylu, zdravotní prevence.

Mezi základní osvojené kompetence předškolních dětí a současně i kompetence v oblasti prevence patří:

- znát, co dítěti pomáhá být zdravé a v bezpečí a co mu škodí, znát důsledky požívání některých látek pro zdraví,
- rozumět tomu, že způsob života má vliv na lidské zdraví,
- zajímat se o udržování svého těla ve zdraví, chápat, že zdraví se musí chránit,
- napomáhat vlastnímu zdraví aktivním pohybem a zdravými životními návyky (zdravá výživa a životospráva),
- mít vytvořenou představu o pojmu závislost a o věcech, které ničí zdraví a zkracují život člověka (cigarety, alkohol, drogy, zneužívání léků, počítače),
- vědět, že kontakty s některými lidmi mohou být nebezpečné,
- znát pravidla společného soužití ve skupině,
- hodnotit své chování i chování druhých,
- mít a hájit vlastní názor,
- akceptovat kompetentní autoritu,
- vnímat lidi s jejich odlišnostmi povahovými, tělesnými, rasovými, kulturními jako přirozený stav,
- přistupovat aktivně k problémům, řešit problémy,
- vědět, že je více možností řešení konfliktů,

- kontrolovat extrémní projevy svých emocí a nálad,
- chování přizpůsobovat sociálnímu prostředí, uvědomovat si sociální role,
- spoluvytvářet prostředí pohody ve svém okolí.

Základními kompetencemi prevence v rámci podpory zdraví a zdravého životního stylu na ZŠ jsou:

- zvyšování sociální kompetence – rozvíjení sociálních dovedností, které napomáhají efektivní orientaci v sociálních vztazích, odpovědnosti za chování a uvědomění si důsledků jednání,
- posilování komunikačních dovedností – zvyšování schopnosti řešit problémy, konflikty, adekvátní reakce na stres, neúspěch, kritiku,
- vytváření pozitivního sociálního klimatu – pocitu důvěry, bez nadměrného tlaku na výkon, zařazení do skupiny, práce ve skupině vrstevníků, vytvoření atmosféry pohody a klidu bez strachu a nejistoty,
- formování postojů ke společensky akceptovaným hodnotám – pěstování právního vědomí, mravních a morálních hodnot, humanistické postoje apod.

1. – 3. ročník

- žáci dokáží pojmenovat zdravotní rizika spojená s kouřením, pitím alkoholu, užíváním drog, zneužíváním léků,
- znají jednoduché způsoby odmítání návykových látek,
- znají hodnotu zdraví a nevýhody špatného zdravotního stavu,
- mají vědomosti jak udržovat zdraví a o zdravém životním stylu.

3. – 5. ročník

- žáci mají povědomí o zdraví jako základní lidské hodnotě,
- znají činnosti, které jsou vhodné z hlediska zdraví zařadit do denního režimu, osvojují si zdravý životní styl,
- znají zdravotní a sociální rizika návykových látek a argumenty ve prospěch zdraví,
- umí komunikovat se službami poskytujícími poradenskou pomoc,
- umí pojmenovat základní mezilidské vztahy,
- umí rozpoznat projevy lidské nesnášenlivosti,
- ví na koho se obrátit v případě, že někdo ohrožuje nebo poškozuje jeho práva,
- mají povědomí o tom, že každé jednání, které ohrožuje práva druhých (šikana, násilí, zastrašování aj.) je protiprávní,
- znají základní způsoby odmítání návykových látek ve styku s vrstevníky,
- mají právní povědomí v oblasti nežádoucích jevů.

8. Metody a formy, jakými budou dílčí aktivity řešeny

MŠ

- pohybové aktivity (zejména spontánní)
- hry a hraní
- prožitkové učení

- sociální hry a hraní rolí
- námětové hry
- společná stavba nebo kresba
- prvky dramatické výchovy

1. - 5. ročník

- prvky dramatické výchovy
- projektová výuka
- kooperativní vyučování
- výklad
- samostatná práce , svobodné tvůrčí práce
- besedy s pozvanými odborníky
- prožitkové učení
- komunitní kruh
- diskuse
- sociální hry a hraní rolí, trénování způsobů odmítání nabídky drog
- relaxační techniky
- nácvik verbální a nonverbální komunikace
- vcítění
- kreslení
- párová a skupinová práce ve třídě

9. Příklady zařazovaných témat

Metodička prevence bude doporučovat jednotlivým vyučujícím vhodná témata a ta budou zařazena do tematických plánů v příslušných předmětech. Zápisem v třídní knize bude doloženo, že přednáška či beseda byla uskutečněna.

Zkušený pedagog dokáže konkrétní témata prevence uplatnit v jakémkoliv předmětu. Lze ji zařadit do různých částí osnov a učebních plánů. Klíčové vyučovací oblasti jsou:

- *oblast zdravého životního stylu* – výchova ke zdraví, osobní a duševní hygiena, výživa, pohybové aktivity,
- *oblast společenskovední* – formy komunikace, sociální dovednosti a kompetence, slušné chování
- *oblast přírodovědná* – biologie člověka, fyziologie, ekologická výchova
- *oblast rodinné a občanské výchovy*
- *oblast sociálně právní* – právní aspekty nežádoucích jevů, postoj společnosti k sociálně nežádoucím jevům, práva dítěte apod.

Preventivní témata jsou nejčastěji frekventována v následujících předmětech:

- Prvouka
- Přírodověda
- Vlastivěda
- Český jazyk
- Výtvarná výchova a výtvarné soutěže

- Tělesná výchova

V MŠ budou zařazena tato hlavní témata:

- **Společnými rukama** - Zaměření tématického celku: zejména na správný a zdravý životní styl s prvky etické výchovy, výchovy k prosociálnosti, rozvoj empatie. Osvojování si pozitivních návyků, postojů k vlastní i druhé osobě, společnosti a světu.
- **V zdravém těle, zdravý duch** - Zaměření tématického celku: zejména vedení ke zdravým životním návykům a postojům, ochraně a podpoře vlastního zdraví i zdraví ostatních a přírody.
- **Objevujeme svět pro život** - Zaměření tématického celku: zejména na poznávání svého okolí a přírody, s cílem poznávat, prožívat a chápat, jak to ve společnosti a přírodě chodí a jak spolu všechno souvisí. Uvědomovat si své možnosti, schopnosti a dovednosti.

V ZŠ budou zařazena tato hlavní témata:

- výchova ke zdravému životnímu stylu
- správná životospráva
- hygienické zásady a návyky
- vhodné využívání volného času
- problematika alkoholu a kouření
- dopravní výchova

OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA

Osobnostní rozvoj

- Rozvoj schopností poznávání
- Sebepoznání a sebepojetí
- Seberegulace a sebeorganizace
- Psychohygienu
- Kreativita

Sociální rozvoj

- Poznávání lidí
- Mezilidské vztahy
- Komunikace

- Kooperace a kompetice

Morální rozvoj

- Řešení problémů a rozhodovací dovednosti
- Hodnoty, postoje, praktická etika

VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA

- Občanská společnost a škola
- Občan, občanská společnost a stát

VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH

- Evropa a svět nás zajímá
- Objevujeme Evropu a svět
- Jsme Evropané

MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA

- Kulturní diference
- Lidské vztahy
- Etnický původ
- Multikulturalita

ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA

- Ekosystémy
- Základní podmínky života
- Lidské aktivity a problémy životního prostředí
- Vztah člověka k prostředí

MEDIÁLNÍ VÝCHOVA

- Fungování a vliv médií ve společnosti

Příklady zařazovaných témat

I. Téma: Informace o návykových látkách a jejich účincích

Cíl: Získat základní informace o návykových látkách, poznat jejich základní účinky

Základní terminologie (návykové látky; nečinit velký rozdíl mezi alkoholem a jinými drogami, včetně tabáku). Alkohol a nikotin jako vstupní drogy (nejsou pro děti neznámé, jsou snadno dostupné, podceňované). Komunikace je základní prostředek, jak se o drogách něco dovědět.

II. Téma: Jak čelit negativnímu vlivu vrstevníků

Cíl: Získat základní dovednosti, jak čelit negativnímu tlaku vrstevníků

Základem jsou modelové situace, při kterých se děti učí odmítnout návrhy vrstevníků, kteří je svádí k činnostem, které by mohly mít negativní následky. Příprava na odmítnutí nabízené drogy.

Formou hry žáci přemlouvají jeden druhého. Zpočátku roli přemlouvajícího hraje učitelka. Volíme různé formy nátlaku. Ten, kdo přemlouvá, argumenty odmítajícího neustále vyvrací. Tak musí odmítající dítě stále hledat pádnější argumenty.

Příklady modelových situací:

- Kamarád přemlouvá k výrobě „petardy“.
- Kamarád přemlouvá k výletu bez vědomí rodičů.
- Kamarád přemlouvá k vylezení na skálu (na jiné nebezpečné místo).
- Kamarád přemlouvá k vypití láhve vína, kterou našel doma u rodičů.
- Kamarád přemlouvá k ukradení čokolády v obchodě.
- Kamarád přemlouvá ke schování spolužákovi tašky.
- Kamarád přemlouvá k zavolání do školy, že je v ní umístěná bomba.
- Kamarád přemlouvá k přivázání plechovky kočce na ocas.
- Kamarád přemlouvá k házení kamenů po projíždějících autech.
(Situace se mohou přizpůsobit podmínkám v konkrétní třídě.)

III. Téma: Jak se vypořádat s konfliktními situacemi a stresem

Cíl: Rozvíjet schopnost vypořádat se s odmítnutím, zklamáním a selháním

Jedná se o rizikové faktory drogové závislosti. Problémy mohou být spouštěcím mechanismem, prvním krokem k vyzkoušení drogy.

Učitelka předkládá modelové konfliktní situace, žáci hledají možné způsoby řešení.

Příklady konfliktních (stresujících) situací:

- Dostal jsem špatnou známku, nesmím se dívat na televizi.
- Mladší sourozenec vyvolal hádku, potrestán jsem byl já.
- Chtěl jsem jít ven, ale musím uklízet pokoj.

Nesmím si hrát na počítači, protože musím dělat úkol.
Rodiče si více všimají mého nově narozeného bratříčka.

Společným hledáním vedeme děti k poznání, že problémy se dají řešit.

Dne 29.8. 2018

Schválila:
Mgr. Marie Michnová, ředitelka školy